

Πρεσβεία της Ελλάδος στη Βραζιλία
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

Η αγορά φαρμακευτικών της Βραζιλίας

Ιούνιος 2020

Συντάκτης: **Μάριος Μαθιουδάκης**
Σύμβουλος Ο.Ε.Υ. Β'

Πίνακας περιεχομένων

Πίνακας περιεχομένων.....	1
Κατάλογος πινάκων.....	1
Η αγορά φαρμακευτικών.....	2
Μέγεθος και δομή της αγοράς.....	2
Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία.....	3
Εγχώρια παραγωγή.....	4
Εξωτερικό εμπόριο.....	7
Είσοδος στη βραζιλιανή αγορά.....	11
Προϋποθέσεις.....	11
Εγκατάσταση επιχείρησης.....	12
Εξαγωγή.....	12
Κρατικές προμήθειες.....	13
Εμπορικές εκθέσεις.....	13
Η αγορά πρώτων υλών.....	14
Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού.....	15
Συμπεράσματα – προοπτική.....	16
Παράρτημα.....	18
Θεσμικό πλαίσιο.....	18
Χρήσιμοι σύνδεσμοι.....	19
Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς.....	19

Κατάλογος πινάκων και σχημάτων

Πίνακας 1: Διανική αγορά φαρμακευτικών.....	2
Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες βιομηχανίες γενόσημων φαρμάκων στη Βραζιλία σε αξία πωλήσεων.....	4
Πίνακας 3: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία, 2018.....	5
Πίνακας 4: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία.....	7
Πίνακας 5: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία.....	7
Πίνακας 6: Οι πέντε σημαντικότεροι προμηθευτές της Βραζιλίας ανά κατηγορία προϊόντος.....	8
Πίνακας 7: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας.....	9
Πίνακας 8: Ανάλυση ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών στη Βραζιλία 2019.....	9
Σχήμα 1: Ανάλυση ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών στη Βραζιλία το έτος 2019.....	10

Η αγορά φαρμακευτικών

Μέγεθος και δομή της αγοράς

Με 211 εκ. κατοίκους, η Βραζιλία είναι από τους μεγαλύτερους καταναλωτές φαρμάκων στον κόσμο. Κατέχει την έβδομη θέση στην παγκόσμια κατάταξη. Κινητήριες δυνάμεις της ζήτησης αποτελούν, αφενός το προσδόκιμο ζωής που έχει αυξηθεί κατά 10 χρόνια την τελευταία τριακονταετία και εξακολουθεί να αυξάνεται, και αφετέρου, το γεγονός ότι 54% του πληθυσμού κατατάσσεται στη μεσαία τάξη C, στην οποία και αποδίδεται το 43% της κατανάλωσης φαρμάκων. Από το υπόλοιπο, 37% αποδίδεται στην ανώτερη εισοδηματική κατηγορία B και από 10% στην ανώτατη A και κατώτερη D.

Πίνακας 1: Λιανική αγορά φαρμακευτικών

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

	2018	2019
Συνολικό μέγεθος αγοράς (κανάλι φαρμακείων)	23.071	23.189
Εγχώρια παραγωγή	17.357	13.116
Εξαγωγές	1.186	1.162
Εισαγωγές	7.198	7.297

*Πηγές: SINDUSFARMA – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου, Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου*

Το 2019 καταγράφηκε ανάπτυξη κατά 10,74% του κλάδου σε σχέση με έναν χρόνο νωρίτερα. Η βραζιλιάνικη αγορά φαρμακευτικών την ίδια χρονιά αντιπροσώπευε το 2% της παγκόσμιας σχετικής αγοράς.

Τα γενόσημα εισήχθησαν στη Βραζιλία το 1999 και αφορούν μια ταχέως αναπτυσσόμενη αγορά, που το 2019 αντιπροσώπευε το 14,24% του συνόλου των πωλήσεων¹. Οι μεγαλύτερες διεθνείς και εγχώριες εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο με τοπική παραγωγή. Από τα κεφαλαία των σχετικών επενδύσεων περίπου το 90% είναι εγχώρια, 6,3% ινδικά, 0,8% γερμανικά, 0,5% ισπανικά και 0,6% καναδικά. Υπάρχουν στην αγορά γενόσημα για τη θεραπεία της πλειοψηφίας των παθήσεων. Επίσημα, η τιμή τους ορίζεται 35% τουλάχιστον χαμηλότερα από αυτή των πρωτότυπων φαρμάκων, στην πράξη πάντως πωλούνται κατά μέσο όρο στο ήμισυ της τιμής των τελευταίων².

Κυκλοφορούν επίσης παρόμοια φάρμακα, ωστόσο το 2007 εισήχθη νομοθεσία με βάση την οποία για την κυκλοφορία τους θα πρέπει να ακολουθούνται διαδικασίες ίδιες με αυτές που απαιτούνται για τα γενόσημα, γεγονός που σταδιακά ωθεί στην κάλυψη του μεριδίου τους από αυτά τα τελευταία.

Φάρμακα προμηθεύονται επίσης το κράτος, κυρίως δια του Ενιαίου Συστήματος Υγείας (Sistema Único de Saúde – S.U.S.), που απορροφά και το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής γενόσημων. Στο S.U.S. υπάγονται σταθμοί υγείας, νοσοκομεία, εργαστήρια και ερευνητικά κέντρα, δημόσια και ιδιωτικά, αν και οι πολιτειακές και δημοτικές αρχές μπορούν επίσης να προβαίνουν σε απευθείας προμήθειες. Ομοίως, νοσοκομεία και κλινικές. Σύμφωνα με στοιχεία της Interfarma, περί το 25% του πληθυσμού διαθέτει ιδιωτική ιατρική και νοσοκομειακή ασφάλιση, ενώ περί τα 144 εκ. εξαρτώνται από το SUS. Το 2018 το

¹ Sindusfarma 2020, “Profile of the pharmaceutical industry and relevant sector aspects” .

² Βραζιλιάνικη Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων: www.progenericos.org.br/index.php/medicamento-generico/mercado

βραζιλιάνικο Υπουργείο Υγείας ξόδεψε περί τα 16,98 δις ρεάις για προμήθεια φαρμάκων³ (3,113 δις. δολάρια ΗΠΑ), αύξηση 41,3% σε σχέση με το 2017.

Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία

Τη δεκαετία του 2000 η Βραζιλία προώθησε την εγχώρια ανάπτυξη γενόσημων. Σήμερα, η έμφαση δίδεται στον τομέα των βιοϊσοδύναμων. Τα τελευταία τρία χρόνια η κρατική τράπεζα επενδύσεων BNDES και ο Βραζιλιανός Οργανισμός Καινοτομίας FINEP χρηματοδότησαν με 650 εκ. ρεάις την κατασκευή τριών εργαστηρίων παρασκευής βιολογικών φαρμάκων των εταιριών Libbs, Orygen και Bionovis. Η παραγωγή τους κρίνεται πλέον επαρκής για την εγχώρια αγορά, με υπόλοιπο και για εξαγωγές. Τα κίνητρα για την εγχώρια παραγωγή βιολογικών φαρμάκων δόθηκαν για να ανακουφισθεί το κρατικό σύστημα υγείας από το υψηλό κόστος των εισαγωγών, καθώς μέχρι σήμερα δεν υπήρχε εγχώρια παραγωγή. Τα βιολογικά φάρμακα αντιπροσωπεύουν το 51% της δαπάνης του Υπουργείου Υγείας, παρόλο που αφορούν μόνο το 4% των αγοραζόμενων τεμαχίων⁴.

Με στόχο την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας, την ενθάρρυνση της καινοτομίας και την υποκατάσταση των εισαγωγών, το Υπουργείο Υγείας της Βραζιλίας εφαρμόζει την Πολιτική Παραγωγικής Ανάπτυξης (PDP), με βάση την οποία συνάπτει συμφωνίες με ιδιωτικές εταιρίες για τη μεταφορά τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια, ώστε μέσα σε πέντε χρόνια να παράγουν μόνο τους τα προϊόντα που περιλαμβάνονται στη συμφωνία. Στο διάστημα αυτό το Υπουργείο Υγείας εγγυάται την κατ' αποκλειστικότητα προμήθεια από το Ενιαίο Σύστημα Υγείας (SUS) του προϊόντος της ιδιωτικής εταιρίας. Μετά την πάροδο των πέντε χρόνων, το κρατικό εργαστήριο συνεχίζει αυτόνομα την παραγωγή του για την κάλυψη των αναγκών της εγχώριας αγοράς. Οι ιδιωτικές εταιρίες, οι οποίες διατηρούν την πατέντα του προϊόντος, πρέπει να έχουν αναπτύξει ή να είναι κάτοχοι της άδειας της προς μεταφορά τεχνολογίας. Μπορεί να είναι βραζιλιάνικες ή αλλοδαπές, οι οποίες πάντως πρέπει να εξασφαλίζουν ένα ποσοστό παραγωγικής ολοκλήρωσης του προς ανάπτυξη προϊόντος σε βραζιλιανό έδαφος. Η συμφωνία μπορεί να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες ιδιωτικές εταιρίες. Αιτήματα για ανάπτυξη προϊόντων στο πλαίσιο της PDP υποβάλλονται από τα κρατικά εργαστήρια προς τα οποία και γίνεται η μεταφορά τεχνολογίας.

Στο πλαίσιο της PDP, το Υπουργείο Υγείας της Βραζιλίας εκδίδει κατά καιρούς κατάλογο με τα προϊόντα στρατηγικής σημασίας για το SUS, για την ανάπτυξη των οποίων ζητά από τα κρατικά εργαστήρια την υποβολή προτάσεων. Στο Παράρτημα παρατίθενται σύνδεσμοι στα Διατάγματα που καθορίζουν τα προϊόντα στρατηγικής σημασίας (φάρμακα και τα δραστικά συστατικά τους, συσκευές και ιατρικά υλικά) και περιγράφουν πλήρως το μηχανισμό των συμφωνιών PDP.

Άλλα πεδία ενδιαφέροντος για τις επιχειρήσεις και το κράτος αποτελούν η ανάπτυξη νέων συνθετικών φαρμάκων και η αξιοποίηση της βιοποικιλότητας της χώρας για την παραγωγή φυτοθεραπευτικών σκευασμάτων.

Το 2019, η βραζιλιάνικη αγορά φαρμάκων είχε καταγεγραμμένα 249 εργαστήρια με τιμές που είχαν καταχωριθεί στο επιμελητήριο ρύθμισης της αγοράς φαρμάκων-CMED (Câmara de Regulação do Mercado de Medicamentos). Από αυτές τις εταιρίες, 101 (41%) είχαν διεθνή προέλευση και 148 (59%), εσωτερική.

Όσον αφορά τα χρηματοδοτικά εργαλεία, σημαντικότερο είναι το Profarma. Ξεκίνησε το 2004 και χρηματοδότησε κατά βάση την αγορά εγχώριου εξοπλισμού, όπως και την εκπόνηση μελετών και τη μεταφορά τεχνολογίας. Στη δεύτερη φάση του, που ξεκίνησε το 2007, η έμφαση δόθηκε στην καινοτομία, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγέων και των κρατικών εργαστηρίων. Μέχρι και τη δεύτερη φάση του, το πρόγραμμα είχε σαν στόχο την ανάπτυξη της εγχώριας βιομηχανίας γενόσημων.

Τον Απρίλιο του 2013 ανακοινώθηκε η συνέχιση του προγράμματος μέχρι το 2017 και αυτή τη φορά στο επίκεντρο τίθεται η παραγωγή βιοφαρμάκων και η υλοποίηση έρευνας και ανάπτυξης για την παραγωγή

³ <https://www.interfarma.org.br/guia/guia-2019/>

⁴ www.investe.sp.gov.br/noticia/bndes-estuda-criar-novo-fundo-de-investimentos-para-o-setor-de-saude/

νέων φαρμάκων. Το Profarma III έλαβε από την κρατική τράπεζα ανάπτυξης BNDES το ποσό των 5 δις. ρεάς για παροχή δανείων ή αναδοχή έκδοσης ομολόγων. Δικαιούχοι του προγράμματος είναι εταιρίες όλων των μεγεθών με έδρα και διοίκηση στη Βραζιλία, εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία και διοίκηση στο εξωτερικό και κρατικές εταιρίες, πλην των ομοσπονδιακών.

Επιπλέον, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ο Βραζιλιανός Οργανισμός Καινοτομίας FINEP, σε συνεργασία με τη BNDES και το Υπουργείο Υγείας υλοποιούν το πρόγραμμα Inova Saúde, ύψους 3,6 δις. ρεάς, για την ενίσχυση της έρευνας και ανάπτυξης στους τομείς α) βιοφάρμακα, φαρμακοχημεία και φάρμακα, β) ιατρικά εργαλεία και υλικά, γ) τηλε-υγεία και τηλε-ιατρική, και δ) αναγεννητική ιατρική. Δικαιούχοι είναι κρατικές και ιδιωτικές εταιρίες με έδρα στη Βραζιλία.

Εγχώρια παραγωγή

Σύμφωνα με έρευνα του Βραζιλιάνικου Συνδέσμου Φαρμακευτικών Εργαστηρίων (Alanac), το μερίδιο των βραζιλιανών φαρμακοβιομηχανιών στις λιανικές πωλήσεις φαρμάκων ανέρχεται σε περίπου 56%, έναντι 44% του μεριδίου των ξένων πολυεθνικών.

Πίνακας 2: Οι μεγαλύτερες βιομηχανίες γενόσημων φαρμάκων στη Βραζιλία σε αξία πωλήσεων (2019)

Κατάταξη	Εταιρία
1	EMS*
2	MEDLEY
3	EUROFARMA*
4	NEO QUIMICA * (Hypermarcas)
5	SANDOZ DO BRASIL
6	GERMED*
7	ACHÉ*
8	TEUTO BRAZILEIRO
9	LEGRAND*
10	NOVA QUIMICA

* βραζιλιάνικη εταιρία

Πηγή: *Pró Genéricos – Βραζιλιανή Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων*

Οι βραζιλιάνικες εταιρίες κερδίζουν έδαφος κυρίως στις κρατικές προμήθειες, γεγονός που ενισχύει την επικέντρωσή τους στα γενόσημα και τα παρεμφερή φάρμακα, ενώ εξηγεί και τη σημαντική τους υστέρηση ως προς τα φάρμακα αναφοράς. Σύμφωνα με τη Βραζιλιάνικη Ένωση Γενόσημων Φαρμάκων, δραστηριοποιούνται στη χώρα 133 παραγωγοί γενόσημων, ενώ 8 στις 10 μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες παράγουν διαθέτουν σχετική παραγωγή. Η εγχώρια βιομηχανία αναπτύχθηκε ιδιαίτερα την προηγούμενη δεκαετία, χάρη στο πρόγραμμα Profarma και στην είσοδο στη βραζιλιανή αγορά των γενόσημων. Πολυεθνικές εταιρίες δραστηριοποιούνται στο χώρο των γενόσημων, πάντως η αγορά κυριαρχείται από εγχώριες. Το 2009 η μεγαλύτερη βραζιλιανή εταιρία γενόσημων, Medley, εξαγοράστηκε από τη Sanofi.

Λόγω της περιορισμένης ικανότητας καινοτομίας και του ισχυρού ανταγωνισμού στον τομέα των γενόσημων και παρεμφερών φαρμάκων, η βραζιλιάνικη βιομηχανία καταφεύγει σε μεγάλες εκπτώσεις στην τιμή λιανικής. Για την αντιμετώπιση του διαχρονικά μειούμενου περιθωρίου κέρδους, επενδύει σε φάρμακα για πολύπλοκες ασθένειες, τα οποία έχουν υψηλότερη προστιθέμενη αξία. Σε τρία δραστικά συστατικά οι βραζιλιανές εταιρίες έχουν μεγαλύτερο μερίδιο από τις πολυεθνικές: στο ιβανδρονικό οξύ (οστεοπόρωση), εποετίνη άλφα (αναιμία) και ο συνδυασμός δροσπιρενόνη/αιθινυλοιστραδιόλη (αντισύλληψη).

Η τιμολογιακή πρακτική των εκπτώσεων σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους παραγωγής (εισαγόμενες πρώτες ύλες, κόστος εργασίας και ενέργειας), περιόρισαν το περιθώριο κέρδους της εγχώριας φαρμακοβιομηχανίας και επανέφεραν στο προσκήνιο τη συζήτηση για επίτευξη οικονομικών κλίμακας.

Η κατάταξη των βιομηχανιών γενόσημων φαρμάκων, σύμφωνα με τον κλαδικό τους φορέα, Pró Genéricos, συνοψίζεται στον Πίνακα 2, παραπάνω.

Στη γενική κατάταξη, και με βάση τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, τρεις βραζιλιάνικες εταιρίες περιλαμβάνονται στον κατάλογο των 10 ηγετών της αγοράς, οι Aché, EMS και Eurofarma, όλες ιδιωτικές και με μικρή, εκτιμάται, ικανότητα καινοτομίας και συμμετοχής σε κινήσεις εξαγορών και συγχωνεύσεων. Σύμφωνα με τον Osec, και οι τρεις εξετάζουν το ενδεχόμενο εισόδου στο χρηματιστήριο για την άντληση πόρων, που θα εξασφαλίσει τη βιωσιμότητά τους, ενώ οι μικρές και μεσαίες εταιρίες του χώρου αποτελούν στόχο εξαγορών. Πράγματι, η βραζιλιάνικη εταιρία καταναλωτικών αγαθών Hypermarcas προέβη σε 25 εξαγορές επιτυχημένων μικρών οικογενειακών επιχειρήσεων, από τον Απρίλιο του 2008 που εισήχθη στο χρηματιστήριο, και κατέχει σήμερα την πρώτη θέση σε διάφορες κατηγορίες: μη συνταγογραφούμενα φάρμακα, επώνυμα γενόσημα, γλυκαντικές ουσίες, κα. Στις πιο σημαντικές της εξαγορές περιλαμβάνονται οι Neo Química (6^η στην κατάταξη).

Διαδεδομένες είναι και οι υπηρεσίες εξωτερικής ανάθεσης, τόσο της παραγωγής, όσο και της συσκευασίας φαρμάκων. Πιο γνωστές εγχώριες εταιρίες που δραστηριοποιούνται αποκλειστικά στον τομέα του outsourcing είναι οι Blisfarma, Mappel και Serpac. Κατά τα λοιπά, αρκετές εταιρίες, εγχώριες και θυγατρικές πολυεθνικών, παρέχουν συναφείς υπηρεσίες σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό.

Πίνακας 3: Οι μεγαλύτερες φαρμακοβιομηχανίες στη Βραζιλία (2019)

Αξίες σε εκ. ρεάς, τιμή αγοράς από το φαρμακείο

Κατάταξη	Εταιρία	Πωλήσεις
1	ACHÉ*	4.152
2	EMS PHARMA*	3.358
3	EUROFARMA*	2.971
4	SANOFI	2.913
5	NOVARTIS	1.737
6	NEO QUIMICA * (Hypermarcas)	1.628
7	MANTECORP I Q FARM* (Hypermarcas)	1.512
8	LIBBS*	1.456
9	BIOLAB-SANUS FARMA*	1.427
10	TAKEDA PHARMA	1.399
11	MEDLEY	1.395
12	BAYER PHARMA	1.289
13	CIMED	1.212
14	PFIZER	1.124
15	BOEHRINGER ING	1.117
16	CSK FARMA	1.040
17	FQM GRUPO	1.013
18	ASTRAZENECA BRASIL	1.010
19	JOHNSON JOHNSON	941.017

* Βραζιλιάνικη εταιρία

Πηγή: Interfarma –Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Φαρμακευτικής Έρευνας

Λειτουργούν ακόμα 21 κρατικά εργαστήρια, τα οποία διεξάγουν ίδια έρευνα και παράγουν φάρμακα, ορούς και εμβόλια για χρήση από το Ενιαίο Σύστημα Υγείας – SUS, είτε αυτόνομα, είτε στο πλαίσιο συμφωνιών

PDPs. Τα στοιχεία και κατάλογος των μελών του Συνδέσμου Επίσημων Φαρμακευτικών Εργαστηρίων της Βραζιλίας είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Στις πολιτείες São Paulo, Rio de Janeiro και Goiás υπάρχει η μεγαλύτερη συγκέντρωση φαρμακοβιομηχανιών. Η ανάπτυξη της φαρμακοβιομηχανίας στην πολιτεία Goiás, υποστηρίχθηκε με τη δημιουργία, το 1989, βιομηχανικής περιοχής στην πόλη Apárolis, όπου και ίσχυσε ειδικό φορολογικό καθεστώς για τις φαρμακοβιομηχανίες και οδήγησε στη δημιουργία του μεγαλύτερου κέντρου παραγωγής γενόσημων στη Λατινική Αμερική. Σήμερα, λειτουργούν στην περιοχή περισσότερες από 20 εταιρίες, που εκτός από την παραγωγή γενόσημων, δραστηριοποιούνται ακόμα στην έρευνα βιοϊσοδυναμίας και βιοδιαθεσιμότητας. Άλλες βιομηχανικές περιοχές με έμφαση στη φαρμακοβιομηχανία έχουν αναπτυχθεί στην πόλη Goiána πολιτεία Pernambuco και στην πόλη Eusébio, πολιτεία Ceará. Στην πρώτη έχουν εγκατασταθεί περισσότερες από 10 εταιρίες και εργαστήρια του τομέα φαρμακοχημείας, μεταξύ των οποίων οι κρατικές LAFEPE και Hemobras. Στη δεύτερη, υπό διαμόρφωση ακόμα, αναμένεται η εγκατάσταση κρατικών εργαστηρίων καθώς και άλλων εταιριών, μεταξύ των οποίων και για παραγωγή ιατρικού εξοπλισμού.

Στο Παράρτημα παρατίθενται σύνδεσμοι σε καταλόγους φαρμάκων, γενόσημων και αναφοράς, που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA), όπως και σε καταλόγους τιμών φαρμάκων (παραγωγής, μέγιστη λιανικής, τιμές για κρατικές προμήθειες).

Εξωτερικό εμπόριο

Η Βραζιλία εξαγει κυρίως φάρμακα της κατηγορίας συνδυασμένης ονοματολογίας 3004. Κύριοι προορισμοί των εξαγωγών της το 2019 ήσαν οι Δανία (16%), ΗΠΑ (11%), Αργεντινή (11%), Μεξικό (10,3%), Κολομβία (5,1%), και Παναμάς (3,3%). Μεγάλο μέρος των εξαγωγών αποδίδεται στις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, με το μερίδιο των εγχώριων εταιριών να αυξάνεται τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 4: Εξαγωγές φαρμακευτικών από τη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2018	2019
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρίνη άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	52	52
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιποροί, εμβόλια, τοξίνες, καλλιέργειες	80	88
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	3,05	1,7
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	850	829
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	692	651
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	131	125
Σύνολο	1.808,5	1.746,7

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.

Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου

Η χώρα είναι καθαρός εισαγωγέας φαρμακευτικών. Τα προϊόντα των κατηγοριών συνδυασμένης ονοματολογίας 3002 και 3004 εμφανίζουν την υψηλότερη αξία εισαγωγών διαχρονικά. Το 2019 και οι δύο αυτές κατηγορίες παρουσίασαν μικρή αύξηση.

Πίνακας 5: Εισαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία

Αξίες σε εκ. δολάρια ΗΠΑ

Κωδικός / Περιγραφή	2018	2019
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρίνη άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	46,5	47
3002: Αίμα ανθρώπων και ζώων, αντιποροί, εμβόλια, τοξίνες,	3,1	3,2

Κωδικός / Περιγραφή	2018	2019
καλλιέργειες		
3003: Φάρμακα που δεν παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ούτε είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	166	135
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	3.473	3.715
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	1.187	1.225
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τσιμέντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	196,3	185
Σύνολο	4905,9	5.310

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου

Περισσότερες από 60 χώρες πραγματοποίησαν εξαγωγές φαρμακευτικών στη Βραζιλία το έτος 2019. Οι κυριότερες εξαγωγικές χώρες ήταν οι: ΗΠΑ, Γερμανία, Ελβετία, Βέλγιο και Γαλλία. Μεγάλο μέρος των εισαγωγών πραγματοποιείται από τις θυγατρικές πολυεθνικών εγκαταστημένων στη χώρα, καθώς η Βραζιλία αποτελεί για πολλές από αυτές κέντρο δραστηριοποίησης σε ολόκληρη την Λατινική Αμερική.

Πίνακας 6: Οι πέντε σημαντικότεροι προμηθευτές της Βραζιλίας ανά κατηγορία προϊόντος, (έτος 2019)

3001		3002		3003	
Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%
Κίνα	86%	Γερμανία	17%	Ινδία	43%
Η.Π.Α.	4,6%	Ελβετία	16,6%	Κίνα	22%
Ελβετία	3,3%	ΗΠΑ	16,5%	Μεξικό	5,7%
Γαλλία	2,2%	Βέλγιο	5,9%	Μαρόκο	5,5%
Γερμανία	1,4%	Ιρλανδία	6,1%	Ελβετία	4,5%
3004		3005		3006	
Χώρα	%	Χώρα	%	Χώρα	%
Γερμανία	17%	ΗΒ	16,6%	Γερμανία	17,3%
Η.Π.Α.	16,8%	Κίνα	2,3%	ΗΠΑ	15,3%
Γαλλία	5,8	ΗΠΑ	1,96%	Φινλανδία	13%
Ελβετία	5,3%	Φινλανδία	1,3%	Κίνα	7,1%
Δανία	3,8%	Ιαπωνία	0,59%	Δανία	5,1%

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου

Το 2019 καταγράφονται ελληνικές εξαγωγές στη Βραζιλία ύψους 3 εκ.δολαρίων Η.Π.Α., που σε συνδυασμό με τη μείωση των αντίστοιχων εισαγωγών κατά 21,4%, οδήγησαν σε θετικό για την Ελλάδα εμπορικό ισοζύγιο με τη Βραζιλία στον τομέα των φαρμακευτικών.

Πίνακας 7: Εμπόριο φαρμακευτικών Ελλάδας – Βραζιλίας
Αξίες σε δολάρια ΗΠΑ (2018 & 2019)

Κωδικός/Περιγραφή	2018	2019
3001: Αδένες και άλλα όργανα, ηπαρική άλλες ουσίες ανθρώπινης ή ζωικής προέλευσης	0	9.936
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	272.584	338.089
3005: Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	0	0
3006: Παρασκευάσματα και φαρμακευτικά είδη (ράμματα, τοιμήντα οδοντιατρικής, ορθοπεδικής κλπ.)	43.926	36.485
Σύνολο εισαγωγών	316.510	384.510
3004: Φάρμακα που παρουσιάζονται με μορφή δόσεων ή είναι συσκευασμένα για λιανική πώληση	2.666.783	3.007.542
3005: : Βάτες, γάζες, ταινίες και ανάλογα είδη	6.385	0
Σύνολο εξαγωγών	2.673.168	3.007.542
Ισοζύγιο	2.356.658	2.623.032

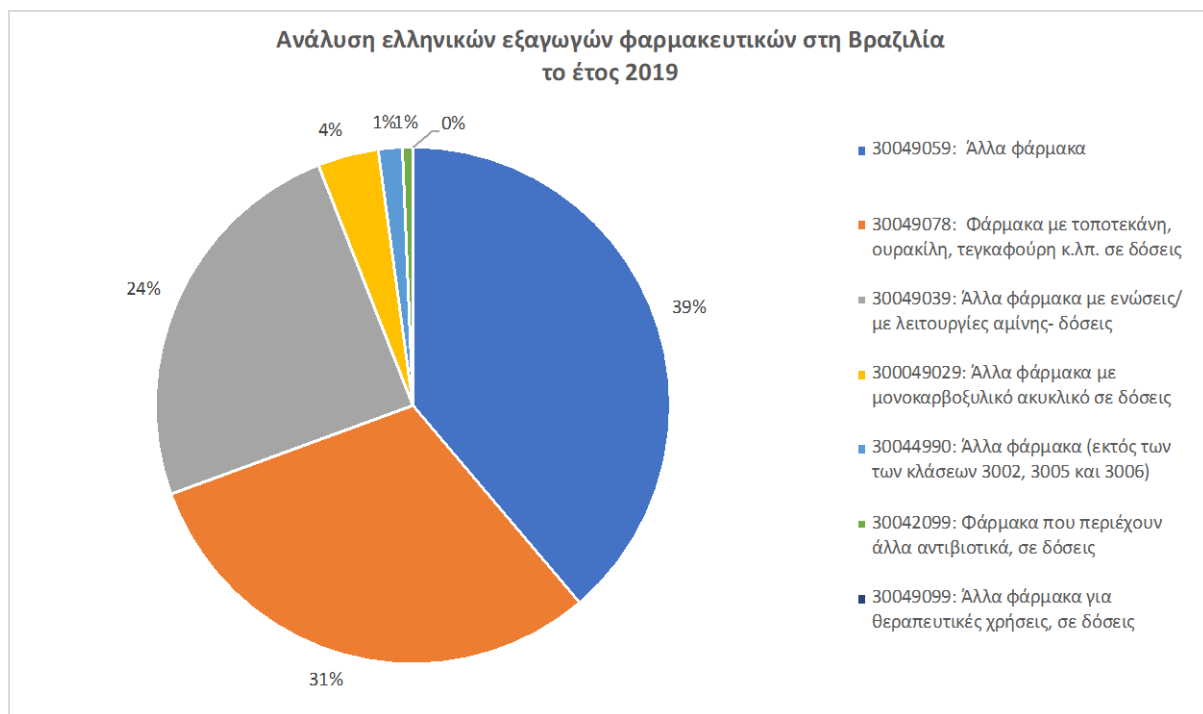
Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου

Πίνακας 8: Ανάλυση ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών στη Βραζιλία (2019)
Αξίες σε δολάρια Η.Π.Α.

Κωδικός/Περιγραφή	2019
30049059: Άλλα φάρμακα	1.166.766
30049078: Φάρμακα με τοποτεκάνη, ουρακίλη, τεγκαφούρη κ.λπ. σε δόσεις	921.449
30049039: Άλλα φάρμακα με ενώσεις/ με λειτουργίες αμίνης- δόσεις	739.054
300049029: Άλλα φάρμακα με μονοκαρβοξυλικό ακυκλικό σε δόσεις	115.268

Κωδικός/Περιγραφή	2019
30049059: Άλλα φάρμακα	1.166.766
30044990: Άλλα φάρμακα (εκτός των των κλάσεων 3002, 3005 και 3006)	45.460
30042099: Φάρμακα που περιέχουν άλλα αντιβιοτικά, σε δόσεις	19.098
30049099: Άλλα φάρμακα για θεραπευτικές χρήσεις, σε δόσεις	447
Σύνολο εξαγωγών	3.007.542

Σχήμα 1: Ανάλυση ελληνικών εξαγωγών φαρμακευτικών στη Βραζιλία το έτος 2019

Πηγή: Υπουργείο Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών της Βραζιλίας.
Επεξεργασία στοιχείων: Γραφείο Ο.Ε.Υ. Αγίου Παύλου

Είσοδος στη βραζιλιάνικη αγορά

Προϋποθέσεις

Ο βραζιλιάνικος νόμος επιβάλλει τον έλεγχο της παραγωγής, εισαγωγής και εξαγωγής φαρμάκων, δραστικών συστατικών, ιατρικών εργαλείων, καλλυντικών και κάθε είδους που σχετίζεται με την υγεία, από την Εθνική Υπηρεσία Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA).

Κάθε φάρμακο ή δραστικό συστατικό, εγχώριο ή εισαγόμενο, πρέπει να εγγραφεται σε ειδικό μητρώο που τηρεί η ANVISA. Αίτηση εγγραφής μπορεί να υποβληθεί μόνο από βραζιλιάνικες εταιρίες, τον εγχώριο παραγωγό, τη βραζιλιάνικη θυγατρική ξένου παραγωγού, ή τον εισαγωγέα/διανομέα του ξένου παραγωγού. Για τα εισαγόμενα προϊόντα, αυτό έχει δύο συνέπειες: αφενός οι δυσκολίες και οι καθυστερήσεις που αντιμετωπίζουν οι ίδιες οι βραζιλιάνικες επιχειρήσεις για την εγγραφή των ξένων φαρμάκων στο μητρώο λειτουργεί ως αντικίνητρο στις εισαγωγές. Αφετέρου, το γεγονός ότι η εγγραφή πραγματοποιείται από τον εισαγωγέα/διανομέα, σημαίνει ότι αυτός αποκτά αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής/διανομής του συγκεκριμένου φαρμάκου για 5 χρόνια, για όσο δηλαδή ισχύει η καταχώριση στο μητρώο, ανεξάρτητα από το αν στο μεταξύ διακοπεί η συνεργασία των δύο μερών. Μόνο εφόσον ο διανομέας δεν ενδιαφέρεται να διατηρήσει την άδεια μέχρι τη λήξη της, μπορεί να υποβάλει αίτηση στην ANVISA για τη διακοπή της. Σε κάθε περίπτωση, ο νέος βραζιλιάνος συνεργάτης της ξένης επιχείρησης θα πρέπει να ξεκινήσει από την αρχή τη διαδικασία εγγραφής του φαρμάκου, μετά τη λήξη ή τη διακοπή της από τον προηγούμενο διανομέα. Επίσης, αλλαγή οποιουδήποτε χαρακτηριστικού του εισαγόμενου φαρμάκου (σύνθεση, συσκευασία, οδηγίες ή άλλο), δημιουργεί υποχρέωση επανάληψης της διαδικασίας. Εξαιρέση από την υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο ισχύει για νέα φάρμακα σε πειραματική χρήση υπό ιατρικό έλεγχο και μόνο για 3 χρόνια.

Για την καταχώριση στο μητρώο, η ANVISA προβαίνει σε ανάλυση του υγειονομικού κινδύνου του προϊόντος, γεγονός που προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, την επιθεώρηση των εγκαταστάσεων παραγωγής για την τήρηση καλών πρακτικών παραγωγής. Η όλη διαδικασία διαρκεί, συνήθως, περισσότερο από δύο χρόνια και είναι κοινή, τόσο για τις εγχώριες, όσο και για τις ξένες εταιρίες και προϊόντα.

Το κόστος της εγγραφής εξαρτάται από το τζίρο της εταιρίας και το είδος του φαρμάκου, και μπορεί να φτάνει μέχρι τα 80.000 ρεάλς, για την περίπτωση καταχώρισης νέου φαρμάκου από πολύ μεγάλη εταιρία. Λεπτομέρειες αναφέρονται στην ενότητα Θεσμικό Πλαίσιο του Παραρτήματος. Το κόστος της επίσκεψης επιθεωρητών για την επιθεώρηση των παραγωγικών εγκαταστάσεων καλύπτεται από τον αιτούντα.

Απαλλάσσονται, κατ'εξαιρέση, από τις συνήθεις εισαγωγικές διατυπώσεις φάρμακα που προορίζονται αποκλειστικά για νοσοκομειακή χρήση, καθώς και για ατομική, εφόσον υπάρχει ιατρική συνταγή, η εισαγωγή συνδέεται άμεσα με κάποιο νοσοκομείο ή υγειονομική αρχή και δεν προορίζονται για μεταπώληση ή εμπόριο.

Ο κατάλογος απαρτίζεται από φάρμακα τα οποία δεν είναι διαθέσιμα στη βραζιλιανή αγορά ούτε υφίσταται εναλλακτική θεραπεία, και των οποίων η αποτελεσματικότητα και ασφάλεια αποδεικνύεται από την τεχνική και επιστημονική βιβλιογραφία. Τα συγκεκριμένα φάρμακα θα πρέπει να διαθέτουν άδεια κυκλοφορίας στη χώρα προέλευσης ή στη χώρα όπου διακινούνται, για τη φαρμακευτική μορφή, τη μέθοδο χορήγησης, συγκέντρωση και θεραπευτικές ενδείξεις με τις οποίες έχουν συμπεριληφθεί στον κατάλογο. Αν κάποια από τις παραπάνω προϋποθέσεις εκλείψει, το φάρμακο αποσύρεται από τον κατάλογο. Ο εκτελωνισμός τους πραγματοποιείται με την παρουσίαση της άδειας κυκλοφορίας τους στη χώρα προέλευσης ή διακίνησης.

Στην ενότητα Θεσμικό Πλαίσιο του Παραρτήματος παρατίθεται σύνδεσμος στο σχετικό Κανονισμό, που περιλαμβάνει τον κατάλογο των φαρμάκων που απαλλάσσονται από τις συνήθεις διατυπώσεις.

Εγκατάσταση επιχείρησης

Μια περίπτωση δραστηριοποίησης στη βραζιλιάνικη αγορά φαρμάκων είναι η εγκατάσταση στη χώρα, με θυγατρική, συνεργασία ή εξαγορά τοπικής επιχείρησης.

Συνοπτικά, η νέα εταιρία θα πρέπει, αφού λάβει βραζιλιανό ΑΦΜ (CNPJ), να κάνει αίτηση στο Υπουργείο Υγείας για απόκτηση άδειας λειτουργίας (Licença de Funcionamento). Εφόσον την εξασφαλίσει, θα πρέπει στη συνέχεια να λάβει αντίστοιχη άδεια από την ANVISA (Autorização de Funcionamento). Η διαδικασία αδειοδότησης λειτουργίας διαρκεί περί τα 2 χρόνια και μόνο μετά την ολοκλήρωσή της, η εταιρία μπορεί να αρχίσει να υποβάλλει αιτήσεις για καταχώριση στο μητρώο της ANVISA των προϊόντων της, διαδικασία που συνήθως διαρκεί περί τα 1,5-2 χρόνια, επίσης, για καθένα από αυτά.

Λεπτομέρειες για την ίδρυση επιχείρησης υπάρχουν στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία, διαθέσιμος στην πύλη Agora, στη σελίδα του Γραφείου ΟΕΥ Αγίου Παύλου (<http://agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/infofile/70231>) .

Εξαγωγή

Άλλη περίπτωση αποτελεί η συνεργασία με τοπικό εισαγωγέα/διανομέα. Η προσεκτική επιλογή συνεργάτη αποτελεί πάντα ζήτημα ιδιαίτερης σημασίας, που γίνεται ακόμα πιο επιτακτικό στην περίπτωση του τομέα υγείας, λόγω των προβλέψεων του βραζιλιάνικου νόμου, που επιφυλάσσει για το βραζιλιάνο εταίρο αποκλειστικό δικαίωμα εισαγωγής/διανομής του εισαγόμενου φαρμάκου για 5 χρόνια.

Σημειώνεται, τέλος, η δυνατότητα λήψης υπηρεσιών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι του εξαγωγέα και διεκπεραιώνουν όλες τις διαδικασίες αδειοδότησης της επιχείρησης (εφόσον πρόκειται για εγκατάσταση στη Βραζιλία), καταχώρισης των φαρμάκων, εισαγωγής και διανομής τους.

Στην ιστοσελίδα www.desenvolvimento.gov.br//sitio/interna/interna.php?area=5&menu=3361 του βραζιλιάνικου Υπουργείου Βιομηχανίας, Εξωτερικού Εμπορίου και Υπηρεσιών είναι διαθέσιμο το τρέχον δασμολόγιο. Άλλοι φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων μέχρι τον εισαγωγέα, σημειώνονται στον πίνακα που ακολουθεί (ενδεικτικά μεγέθη, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην εξαφήφια κατηγορία).

Πίνακας 9: Φόροι που επιβαρύνουν την εισαγωγή φαρμάκων (άλλοι από το δασμό)

Κωδικός στατιστικής	Φόρος βιομηχανικών προϊόντων (IPI)	Εισφορά προγράμματος κοινωνικής ένταξης (PIS)	Εισφορά κοινωνικής ασφάλισης (COFINS)	Εισφορά για την ανανέωση του εμπορικού ναυτικού (AFF)	Φόρος Κυκλοφορίας Αγαθών και Υπηρεσιών (ICMS)
3001 - 3004	0%	2,76% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν (duty paid value)	14,03% επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν	25% επί του κόστους της θαλάσσιας μεταφοράς	Πιο κοινός ο συντελεστής 18% (πολιτείες RJ, SP, MG και RS) και 17% (άλλες πολιτείες και DF). Υπολογίζεται επί της αξίας μετά την επιβολή του δασμού στο εισαγόμενο προϊόν. Εφαρμόζονται εξαιρέσεις.
3005, 3006	0%	2,1%	10,65%		

Εφόσον τα φάρμακα έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της ANVISA, απαιτούνται, σε γενικές γραμμές, τα εξής δικαιολογητικά από την πλευρά του εξαγωγέα:

- Πιστοποιητικό Καλών Πρακτικών Παραγωγής (Certificado de Boas Práticas de Fabricação)

- Πιστοποιητικό Ελεύθερης Πώλησης
- Πιστοποιητικό Ανάλυσης

Σε κάθε περίπτωση, λεπτομέρειες για δικαιολογητικά που χρειάζονται πρέπει να είναι σε θέση να προσφέρει ο υποψήφιος εισαγωγέας, ο οποίος θα πρέπει επίσης να μεριμνά για την απελευθέρωση των προϊόντων από το τελωνείο.

Κρατικές προμήθειες

Για ορισμένα φάρμακα εφαρμόζεται ο Συντελεστής Προσαρμογής Τιμών (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP), που είναι το ποσοστό της ελάχιστης υποχρεωτικής έκπτωσης που οφείλουν να προσφέρουν οι παραγωγοί και διανομείς φαρμάκων σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών. Για το 2018 ο CAP είχε ορισθεί σε 20,16%. Σύνδεσμος στον κατάλογο φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση είναι διαθέσιμος στο Παράρτημα.

Ξένες εταιρίες μπορούν να συμμετάσχουν σε κρατικούς διαγωνισμούς προμήθειας φαρμάκων, εφόσον διαθέτουν νόμιμη εκπροσώπηση στη Βραζιλία, τα φάρμακά τους έχουν καταχωριστεί στο μητρώο της ANVISA και διαθέτουν πιστοποιητικό καλών πρακτικών παραγωγής. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Σημειώνεται ότι ο νόμος περί κρατικών προμηθειών της Βραζιλίας δίνει επίσης τη δυνατότητα προτίμησης προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται εγχώρια, που παράγονται ή διατίθενται από βραζιλιάνικες επιχειρήσεις, ή από επιχειρήσεις που έχουν επενδύσει σε έρευνα και ανάπτυξη στη χώρα. Λεπτομέρειες είναι διαθέσιμες στον Επιχειρηματικό Οδηγό για τη Βραζιλία.

Τέλος, εταιρίες που διαθέτουν συμφωνίες μεταφοράς τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια (PDPs), εξασφαλίζουν την προμήθεια των φαρμάκων της συμφωνίας από το SUS (βλ. ενότητα Κρατική πολιτική για τη φαρμακοβιομηχανία).

Εμπορικές εκθέσεις

Ο θεσμός των εμπορικών εκθέσεων είναι ισχυρός στη Βραζιλία, ωστόσο ενδεχόμενη συμμετοχή σε κάποια από αυτές, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως ένα μόνο βήμα στην προσπάθεια εισόδου στην αγορά, για τη διερεύνηση του ανταγωνισμού, την πρώτη γνωριμία με πιθανούς συνεργάτες, κλπ.

Πριν τη συμμετοχή τους σε κάποια εμπορική έκθεση, οι εξαγωγείς/φορείς θα πρέπει να μεριμνούν για την έγκαιρη συνεννόηση με τη μεταφορική εταιρία της έκθεσης, η οποία αναλαμβάνει την εισαγωγή και τον εκτελωνισμό των προς επίδειξη ειδών. Ομοίως, στις περιπτώσεις που η έκθεση διαθέτει γραφείο τύπου και εκδίδει, ενδεχομένως, κάποιο κλαδικό έντυπο, σκόπιμο είναι να αξιοποιείται από νωρίς, όποια δημοσιότητα μπορεί να προκληθεί, με αφορμή τη συμμετοχή στην έκθεση. Σημαντική, τέλος, είναι η δημιουργία προωθητικού υλικού στην πορτογαλική γλώσσα, όπως και η εξασφάλιση προσωπικού για το περίπτερο, που να μιλάει πορτογαλικά.

Οι σημαντικότερες εκθέσεις του κλάδου υγείας που διοργανώνονται στη Βραζιλία, σημειώνονται παρακάτω.

- CIOSP/FIOSP – Διεθνής έκθεση οδοντολογίας. São Paulo, 29/01-1/02/2020. Web: www.ciosp.com.br
- HOSPITALAR - Εξοπλισμός νοσοκομείων, χειρουργικός και εργαστηριακός εξοπλισμός, ορθοπεδικά, φάρμακα, κλπ. São Paulo, 22-26/06/2020. Web: www.hospitalar.com.
- FCE Pharma – Τεχνολογίες για τη φαρμακοβιομηχανία. São Paulo, 7-9/10/2020. Web: www.fcepharma.com.br
- ANALITICA LATIN AMERICA - Τεχνολογίες για εργαστήρια, ανάλυση, βιοτεχνολογία, έλεγχο ποιότητας. São Paulo, 28-30/9/2021. Web: www.analicanet.com.br

Η αγορά πρώτων υλών

Η αγορά πρώτων υλών, δραστικών συστατικών και εκδόχων, άγγιξε τα 2,686 δισ. δολάρια Η.Π.Α. το 2018, με την εγχώρια παραγωγή και τις εισαγωγές σε πτωτική πορεία. Το σημαντικότερο μερίδιο κατέχουν τα δραστικά συστατικά, 87% της εγχώριας παραγωγής και 96% των εισαγωγών.

Η πλειοψηφία των εγχώριων επιχειρήσεων δεν διαθέτει τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιεί. Έτσι, περισσότερο από 90% της ζήτησης καλύπτεται από εισαγωγές, ενώ το υπόλοιπο παράγεται τοπικά, από θυγατρικές πολυεθνικών, όπως η ηγέτης της αγοράς BASF, αλλά και εγχώριες εταιρίες, όπως οι Globe Química και Nortec Química.

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά των φαρμακευτικών πρώτων υλών, ισχύουν όλες οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά σχετικά με την υποχρέωση καταχώρισης μιας πρώτης ύλης στο μητρώο της ANVISA, σημειώνεται ότι ισχύει για κάθε εισαγωγέα που προμηθεύεται το προϊόν από την ξένη επιχείρηση και δεν συνεπάγεται δικαίωμα αποκλειστικής του διανομής από αυτόν.

Πίνακας 10: Βασικά εισαγόμενα δραστικά συστατικά
Αξίες σε εκ. δολάρια Η.Π.Α.

2017		2018	
Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	38,6	Οξική αλφα-τοκοφερόλη	70,1
Άλλες κεφαλοσπορίνες	36,2	Αμοξικιλίνη και τα άλατά της	45,9
Φαινοπεριδίνη και τα άλατά της	35,3	Ηπαρίνη	41,3
Οξική αλφα-τοκοφερόλη	34,4	Διτυρόνη	38,8
Οξική κυπροτερόνη	33,1	Βιταμίνη C	33
Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	30,6	Φαινοπεριδίνη και τα άλατά της	31,3
Βιταμίνη C	29,6	Βρωμιούχος βουτυλοσκοπολαμίνη	30
Διτυρόνη	24,6	Άλλες κεφαλοσπορίνες	25,9
Ηπαρίνη	22,9	Καρβαμαζεπίνη	11,2
Νατριοηλεκτρική υδροκορτιζόνη	12,8	Ομεπραζόλη	10,8

Πηγή: ABIQUIFI – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Δραστικών Συστατικών και Πρώτων Υλών για τη Φαρμακοβιομηχανία

Η αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Ο Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού της Βραζιλίας εκτιμά ότι η αγορά ιατρικού και οδοντιατρικού εξοπλισμού, αναλώσιμων και εμφυτευμάτων ξεπέρασε τα 8,5 δισ. ρεάις το 2019 (1,44 δισ. δολάρια ΗΠΑ).

Πίνακας 11: Αγορά ιατρικού εξοπλισμού

Αξίες σε εκ. δολάρια Η.Π.Α.

	2017	2018
Οδοντολογία	119	235,68
Αναλώσιμα	1440,68	1.524,72
Ιατρικός εξοπλισμός	781,27	907
Εμφυτεύματα	264,74	248,92

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού

Στις εισαγωγές κυριαρχούν τα αναλώσιμα, τα είδη εργαστηρίου και ο ιατρικός εξοπλισμός. Βασικός προμηθευτής της Βραζιλίας το 2019 ήταν οι ΗΠΑ και ακολουθούν Γερμανία (13%), Κίνα (9%), Ιαπωνία (5%) και Μαλαισία (4%).

Πίνακας 12: Εισαγωγές ιατρικού εξοπλισμού ανά κατηγορία

Αξίες σε εκ. δολάρια Η.Π.Α.

Είδος	2017	2018
Αναλώσιμα	356,93	338,71
Ιατρικός εξοπλισμός	67,45	63,82
Εμφυτεύματα	76,89	60,27
Είδη εργαστηρίου	69,71	47,50
Οδοντολογία	119	87,71
Ραδιολογία	30,24	27,73
Σύνολο	720,22	625,74

Πηγή: ABIMO – Σύνδεσμος Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού

Για τη δραστηριοποίηση στην αγορά του ιατρικού εξοπλισμού, ισχύουν οι προϋποθέσεις και περιορισμοί που περιγράφηκαν στην αντίστοιχη ενότητα για τα φάρμακα. Ειδικά για εξοπλισμό χαμηλού και μεσαίου κινδύνου για την ανθρώπινη υγεία, δεν απαιτείται έκδοση πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής, ενώ αντί της υποχρέωσης καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA, ισχύει υποχρέωση απλής καταγραφής, που πραγματοποιείται με την ανακοίνωση της παραγωγής/εισαγωγής των συγκεκριμένων ειδών στην Υπηρεσία. Για τα προϊόντα υψηλού και μέγιστου κινδύνου, είναι υποχρεωτική η καταχώριση στο μητρώο και η προσκόμιση πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής. Σε γενικές γραμμές, οι κατηγορίες υγειονομικού κινδύνου αφορούν:

Κατηγορία I – προϊόντα χαμηλού κινδύνου

- Προϊόντα που δεν έρχονται σε επαφή με τον ασθενή, ή έρχονται σε επαφή με το δέρμα μόνο (π.χ. κρεβάτια χειρουργείου, στηθοσκόπια, κα).
- Προϊόντα μετάγγισης ή αποθήκευσης (π.χ. σύριγγες χωρίς βελόνα, υλικό διασωλήνωσης).
- Μη επεμβατικά προϊόντα για τη μεταβολή της χημικής σύστασης του αίματος (π.χ. προϊόντα αιμοκάθαρσης).
- Προϊόντα που έρχονται σε επαφή με τραυματισμένο δέρμα (π.χ. γάζες).

Κατηγορία II – προϊόντα μεσαίου κινδύνου

- Επεμβατικά προϊόντα (π.χ. οδοντιατρικός καθρέφτης, φακοί επαφής, σωλήνες πλύσης στομάχου, κα).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα προσωρινής χρήσης (π.χ. βελόνες για σύριγγες, καθετήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για βραχεία χρήση (π.χ. καρδιολογικοί καθετήρες, σφιγκτήρες).
- Χειρουργικά επεμβατικά προϊόντα για μακρά χρήση και εμφυτεύματα (π.χ. οδοντιατρικές γέφυρες, βαλβίδες, κα).

Στις Κατηγορίες III και IV (υψηλός και μέγιστος κίνδυνος) υπάγονται ενεργά μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας, ενεργά προϊόντα για παροχή ή απομάκρυνση συστατικών από το σώμα, προϊόντα που εμπεριέχουν φαρμακευτική ουσία, αντισύλληψης και απολύμανσης, μη ενεργά προϊόντα απεικόνισης, φιάλες για αίμα και προϊόντα που περιέχουν ζωικό ιστό. Ισχύουν ακόμα εξαιρέσεις για προϊόντα των κατηγοριών I και II, για τα οποία, παρόλα αυτά, απαιτείται πλήρης καταχώριση στο μητρώο της ANVISA. Σύνδεσμοι στους σχετικούς νόμους είναι διαθέσιμοι στο Παράρτημα.

Η Βραζιλία συμμετέχει στο πρόγραμμα Medical Device Single Audit Program – MDSAP, που επιτρέπει την πραγματοποίηση μίας και μόνο επιθεώρησης του συστήματος ποιότητας που εφαρμόζει ο κατασκευαστής του ιατρικού εξοπλισμού για την έκδοση του πιστοποιητικού καλών πρακτικών παραγωγής, το οποίο και θα γίνεται αποδεκτό από όλες τις συμμετέχουσες στο πρόγραμμα εθνικές ρυθμιστικές Αρχές. Στην πιλοτική φάση συμμετέχουν ακόμα οι Αυστραλία, ΗΠΑ, Καναδάς και Ιαπωνία.

Για ορισμένα είδη απαιτείται ακόμα εξασφάλιση πιστοποιητικού συμμόρφωσης με τα ισχύοντα βραζιλιάνικα πρότυπα, όπως ορίζονται από το Ινστιτούτο Μετρολογίας, Ποιότητας και Τεχνολογίας της Βραζιλίας, INMETRO. Πλήρης κατάλογος των προϊόντων για τα οποία η πιστοποίηση είναι υποχρεωτική, είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα: www.inmetro.gov.br/qualidade/rtepac/compulsorios.asp.

Σημειώνεται ότι το INMETRO όπως και το ελληνικό ΕΣΥΔ, είναι μέλη του International Laboratory Accreditation Cooperation και συνεπώς, η πιστοποίηση των προϊόντων μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα από Οργανισμό διαπιστευμένο από το ΕΣΥΔ (λεπτομέρειες στο www.esyd.gr)

Συμπεράσματα - προοπτική

Με αυξανόμενο προσδόκιμο ζωής και μια μεσαία τάξη της οποίας το διαθέσιμο εισόδημα ενισχύεται σημαντικά τα τελευταία χρόνια, εκτιμάται ότι η αγορά της Βραζιλίας θα αγγίξει τα 43 δις. δολάρια έως το έτος 2023, ενώ αναμένεται να καταστεί και η πέμπτη μεγαλύτερη φαρμακευτική αγορά παγκοσμίως έως το έτος 2022, δημιουργώντας σημαντικές ευκαιρίες για τις εταιρίες του χώρου. Με βάση τη διάρθρωση της εγχώριας αγοράς, συμπεραίνουμε τα εξής, σε σχέση με βασικές κατηγορίες προϊόντων:

- Χωρίς να αποκλείεται η περίπτωση εξαιρέσεων, γενικά, η αγορά των γενόσημων θα πρέπει να θεωρείται από τις πλέον ανταγωνιστικές, λόγω της ικανότητας των εγχώριων εταιριών, που ενισχύθηκε την προηγούμενη δεκαετία στο πλαίσιο κρατικής πολιτικής ανάπτυξης του τομέα και υποκατάστασης εισαγωγών πρωτότυπων φαρμάκων.
- Νέα συνθετικά φάρμακα, βιοφάρμακα και φυτοθεραπευτικά σκευάσματα (που αξιοποιούν εγχώρια φυτά) αποτελούν την τρέχουσα έμφαση κράτους και επιχειρήσεων, με προοπτική να δημιουργηθούν υποκλάδοι αντίστοιχα ισχυροί, όπως κατέστη αυτός των γενόσημων. Ανάπτυξη συνεργασιών σε αυτό το πεδίο, είτε με επιχειρήσεις, είτε με κρατικά εργαστήρια, καταρχάς έχει εξασφαλισμένο το ενδιαφέρον της βραζιλιάνικης πλευράς, ενώ μπορεί να αποδειχθεί η αποτελεσματικότερη μέθοδος προσέγγισης της αγοράς. Οι συνεργασίες αυτές, μπορεί να αφορούν:
 - κοινή έρευνα και ανάπτυξη με βραζιλιανές εταιρίες, για τη δημιουργία νέων φαρμάκων και
 - μεταφορά τεχνολογίας σε κρατικά εργαστήρια, μέσω PDPs, για πρωτότυπα φάρμακα, τα οποία είτε έχουν αναπτυχθεί από την ελληνική εταιρία, είτε αποτελούν αποτέλεσμα συνεργασίας ελληνικής με βραζιλιάνικη.

- Η εξαγωγή φαρμάκων, τουλάχιστον όσον αφορά τα πρωτότυπα και τα μη διαθέσιμα στη Βραζιλία γενόσημα, προσφέρει επίσης καλές πιθανότητες επιτυχίας. Σε αυτή την περίπτωση, η επιλογή του επιτόπιου συνεργάτη (εισαγωγέα/διανομέα) αποτελεί ζήτημα κρίσιμης σημασίας, καθώς ο νόμος επιφυλάσσει για τον τελευταίο, πλεονέκτημα αποκλειστικής εμπορικής εκμετάλλευσης του προϊόντος για πέντε χρόνια. Εκτιμάται ότι η ασφαλέστερη μέθοδος για τη δραστηριοποίηση εξαγωγικά στη βραζιλιάνικη αγορά, είναι μέσω εταιριών συμβούλων, που λειτουργούν ως αντιπρόσωποι και παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες (διαδικασίες, δίκτυο πωλήσεων και διανομής) στους υποψήφιους εξαγωγείς.
- Η αγορά πρώτων υλών, ιδίως των δραστικών συστατικών, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς οι περισσότερες βραζιλιάνικες φαρμακοβιομηχανίες δεν διαθέτουν ακόμα τεχνογνωσία και υποδομές για την παραγωγή των πρώτων υλών που χρησιμοποιούν.
- Ομοίως, η αγορά ιατρικού εξοπλισμού, που εμφανίζει υψηλό ποσοστό εισαγωγών, αν και στον κλάδο αυτό εντάσσεται πλήθος προϊόντων και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις επιμέρους κατηγορίες. Μέρος των εισαγωγών θα υποκατασταθεί στο μέλλον από εγχώρια παραγωγή στο πλαίσιο PDPs, ωστόσο θα υπάρχει πάντα ζήτηση για μηχανήματα διάγνωσης και θεραπείας υψηλής τεχνολογίας, μη διαθέσιμης τοπικά.

Ανεξάρτητα από τον επιμέρους τομέα και τη μέθοδο δραστηριοποίησης στη βραζιλιάνικη αγορά, οι πολύπλοκες και χρονοβόρες διαδικασίες ελέγχου και πιστοποίησης για τη σύσταση επιχείρησης, την εισαγωγή και την εμπορία φαρμακευτικών, προϋποθέτει για τις ελληνικές επιχειρήσεις μακροπρόθεσμη στόχευση, προσεκτική επιλογή συνεργατών, κατανόηση του υφιστάμενου και παρακολούθηση των μεταβολών του θεσμικού πλαισίου, καθώς και δέσμευση πόρων για την είσοδο και την ανάπτυξη της αγοράς.

Για διευκρινίσεις και πληροφορίες σχετικά με πιθανούς εισαγωγείς φαρμακευτικών, οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις παρακαλούνται να επικοινωνούν με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων Αγίου Παύλου (ecocom-spa@mfa.gr).

Παράρτημα

Θεσμικό πλαίσιο

- Διάταγμα για τον καθορισμό του καταλόγου στρατηγικών προϊόντων του Ενιαίου Συστήματος Υγείας και για τη σύναψη συμφωνιών στο πλαίσιο της Πολιτικής Παραγωγικής Ανάπτυξης (PDP). Portaria N° 2.531, de 12 de Novembro de 2014:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/gm/2014/prt2531_12_11_2014.html
- Διάταγμα με το οποίο καθορίζονται τα προϊόντα στρατηγικής σημασίας του Ενιαίου Συστήματος Υγείας για το 2015. Portaria N° 2.888, de 30 de Dezembro de 2014:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/gm/2014/prt2888_30_12_2014.html
- Παρούσα κατάσταση και συμφωνίες στο πλαίσιο της Πολιτικής Παραγωγικής Ανάπτυξης (PDP).
<http://portalsaude.saude.gov.br/images/pdf/2015/julho/14/13-07-2015-BALAN--O-PDP-FINAL-FINAL.pdf>
- Διάταγμα για την αδειοδότηση επιχειρήσεων στον τομέα της υγείας. Anvisa Decreto 8.077 14/8/2013:
www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2011-2014/2013/Decreto/D8077.htm
- Βασικοί νόμοι για την παραγωγή, εισαγωγή και εξαγωγή φαρμάκων.
Lei 6.360/1976: www.planalto.gov.br/ccivil_03/leis/l6360.htm και
Lei 11.343/2006: www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2004-2006/2006/Lei/L11343.htm
- Ψήφισμα με το οποίο επιτρέπεται η πώληση μοναδιαίων δόσεων φαρμάκων. Resolução RDC n° 80, 11/5/2006: www.anvisa.gov.br/fracionamento/rdc.htm
- Ψήφισμα με το οποίο καθίσταται υποχρεωτική η επιθεώρηση της παραγωγικής διαδικασίας για την απόδοση Πιστοποιητικού Καλών Πρακτικών Παραγωγής και την εγγραφή στο μητρώο της ANVISA και συναφής νομοθεσία. Resolução RDC N° 16, 28/3/2013:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2013/rdc0016_28_03_2013.html, Resolução RDC N° 39, 14/8/2013: http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2013/rdc0039_14_08_2013.html και
Resolução RDC N° 15, 28/3/2014:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2014/rdc0015_28_03_2014.pdf
- Ψήφισμα που ορίζει το κόστος καταχώρισης προϊόντος στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC n° 222, 28/12/2006:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2006/reso222_28_12_2006.html και πιο πρόσφατη τροποποίηση: Resolução RDC n° 28, 28/7/2015:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2015/rdc0028_03_06_2015.pdf
- Διάταγμα για τις προϋποθέσεις συμμετοχής σε διαγωνισμούς κρατικών προμηθειών φαρμάκων. Portaria N° 2.814, 29/5/1998:
www.comprasnet.gov.br/PortalCompras/portais/medicamento/livre/Legislacao%5Cpor_2814_98.pdf
και πιο πρόσφατη τροποποίηση: Portaria N° 1.167, 5/6/2012:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/gm/2012/prt1167_05_06_2012.html
- Ψήφισμα σχετικά με την κατηγοριοποίηση του ιατρικού εξοπλισμού, που δημιουργεί και την αντίστοιχη υποχρέωση καταχώρισης στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC n° 185, 22/10/2001:
http://portal.anvisa.gov.br/documents/33880/2568070/rdc0185_22_10_2001.pdf/9bef5747-ce26-4f3d-b6d2-2dfe188ca5b4
- Ψήφισμα για τις κατηγορίες ιατρικού εξοπλισμού για τις οποίες απαιτείται καταχώριση στο μητρώο της ANVISA. Resolução RDC n° 40, 26/8/2015:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2015/rdc0040_26_08_2015.pdf
- Οδηγός της ANVISA για διαδικασίες καταχώρισης / πιστοποίησης ιατρικού εξοπλισμού πριν την κυκλοφορία του στην αγορά, σε εφαρμογή του Ψηφίσματος Resolução RDC n° 40, 26/8/2015:
http://portal.anvisa.gov.br/documents/10181/2867846/Guia+n+6+versao+1+Produtos+para+saude+RDC+40_2015.pdf/287186f7-57dd-4974-aa88-7bdbf075184e
- Ψήφισμα για την υποχρεωτική πιστοποίηση ιατρικού εξοπλισμού. Resolução RDC ANVISA 27, 21/06/2011: http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2011/rdc0027_21_06_2011.html
και Κανονισμός με τον οποίο εγκρίνεται κατάλογος τεχνικών προτύπων που πρέπει να υιοθετηθούν στην περίπτωση του ιατρικού εξοπλισμού. Instrução Normativa ANVISA N° 4, 24/9/2015:
http://bvsmms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2015/into004_24_09_2015.pdf
- Κανονισμός με τον οποίο απαλλάσσονται, κατ'εξαιρεση, από τις συνήθεις εισαγωγικές διατυπώσεις φάρμακα που προορίζονται αποκλειστικά για νοσοκομειακή χρήση, καθώς και για ατομική, εφόσον υπάρχει ιατρική συνταγή, η εισαγωγή συνδέεται άμεσα με κάποιο νοσοκομείο ή υγειονομική αρχή και

δεν προορίζονται για μεταπώληση ή εμπόριο. Instrução Normativa - IN No 1, 28/2/2014:
http://bvsms.saude.gov.br/bvs/saudelegis/anvisa/2014/int0001_28_02_2014.html

- Πύλη νομοθεσίας για την υγεία:
http://portal2.saude.gov.br/saudelegis/leg_norma_pesq_consulta.cfm

Χρήσιμοι σύνδεσμοι

- Κατάλογος των γενόσημων φαρμάκων που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA): <http://portal.anvisa.gov.br/medicamentos-genericos-registrados>
- Κατάλογος φαρμάκων αναφοράς που έχουν καταχωρισθεί στο μητρώο της Εθνικής Αρχής Υγειονομικής Εποπτείας (ANVISA): <http://portal.anvisa.gov.br/registros-e-autorizacoes/medicamentos/produtos/medicamentos-de-referencia/lista>
- Κατάλογος τιμών φαρμάκων: <http://portal.anvisa.gov.br/listas-de-precos>
- Κατάλογος φαρμάκων για τα οποία ισχύει υποχρεωτική έκπτωση (Coeficiente de Adequação de Preço ή CAP): <http://portal.anvisa.gov.br/compras-publicas>

Κρατικοί και Κλαδικοί φορείς

- **ANVISA - Agência Nacional de Vigilância Sanitária (Εθνική Αρχή Υγειονομικής Εποπτείας)**
Setor de Indústria e Abastecimento (SIA)
Trecho 5, Área Especial 57, Brasília (DF) - CEP: 71205-050
<http://portal.anvisa.gov.br/>
- **ALFOB – Associação dos Laboratórios Farmacêuticos Oficiais do Brasil (Σύνδεσμος Επίσημων Φαρμακευτικών Εργαστηρίων της Βραζιλίας)**
SRTVS Quadra 701, BL O, 70340-000, Brasília - DF
Τηλ: +55 61 3225-4456
Web: www.alfob.org
Κατάλογος μελών: www.alfob.org/portugues/site/laboratorios
- **ALANAC - Associação dos Laboratórios Farmacêuticos Nacionais (Βραζιλιανή Ένωση Φαρμακευτικών Εργαστηρίων)**
Rua Sansão Alves dos Santos, 433, 8º Andar – Cidade Monções, 04571-090 - São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 5506-8522
Web: www.alanac.org.br
Κατάλογος μελών: www.alanac.org.br/associados.php
- **SINDUSFARMA – Sindicato da Indústria de Produtos Farmacêuticos no Estado de São Paulo (Σύνδεσμος Βιομηχανίας Φαρμακευτικών Πολιτείας Αγίου Παύλου)**
Alvorada, 1280 – Vila Olímpia - São Paulo/SP, CEP: 04550-004
Τηλ: +55 11 3897-9779, 3046-9292
Email: sindusfarma@sindusfarma.org.br
Web: www.sindusfarma.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών:
http://sindusfarma.org.br/cadastro/index.php/site/ap_home/pagina/2/3
- **ABIQUIF – Associação Brasileira da Indústria Farmoquímica e de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας φαρμακοχημικών και πρώτων υλών)**
Avenida Calógeras, 15 – 10º andar – Centro – Rio de Janeiro - CEP 20030-070
Τηλ: +55 21 2220-3005
Fax: +55 21 2524-6506
Email: abiquif@abiquif.org.br
Web: <http://abiquifi.org.br/>
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: http://abiquifi.org.br/abiquifi_/associadas/
- **ABIMIP - Associação Brasileira da Indústria de Medicamentos Isentos de Prescrição (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας μη συνταγογραφούμενων φαρμάκων)**
Rua Alvorada 1280 - Vila Olímpia - São Paulo/SP
Τηλ: +55 11 3897-9721
Email: abimip@abimip.org.br

- Web: www.abimip.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abimip.org.br/site/conteudo.php?p=associados
- **Pró Genéricos - Associação Brasileira das Indústrias de Medicamentos Genéricos (Βραζιλιανή Ένωση βιομηχανίας γενόσημων φαρμάκων)**
Rua Alvorada, 1280, 04550-004, São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 3897-9767
Fax: +55 11 3845-0742
Email: progenericos@progenericos.org.br
Web: www.progenericos.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.progenericos.org.br/progenericos
 - **ABRIFAR – Associação Brasileira dos Distribuidores e Importadores de Insumos Farmacêuticos (Βραζιλιανή Ένωση διανομέων και εισαγωγέων φαρμακευτικών πρώτων υλών)**
Rua Afonso Celso, 1221 - Cj 61 - Vila Mariana - São Paulo
Τηλ: +55 11 5071-1681
Web: www.abrifar.org.br
Email: abrifar@abrifar.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: www.abrifar.org.br/novo/Site/associados.php
 - **ABAFARMA - Associação Brasileira do Atacado Farmacêutico (Βραζιλιανός Σύνδεσμος χονδρεμπόρων φαρμάκων)**
Rua Machado Bittencourt, 205 cj.56 - Vila Clementino - São Paulo - SP 040440-000
Τηλ: +55 11 5080-3636
Fax: +55 11 5080-3635
Web: <http://abafarma.com.br/>
Email: abafarma@abafarma.com.br
Κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου:
<http://abafarma.com.br/associadas-2/>
 - **ABRADILAN - Associação Brasileira dos Distribuidores de Laboratórios Nacionais (Βραζιλιανός Σύνδεσμος Διανομέων των Εθνικών Εργαστηρίων)**
Avenida Moaci, 395 - Conj. 141 - 142, Planalto Paulista - São Paulo / SP, CEP: 04604-007
Τηλ./Fax: +55 11 5533-5305 / 5533-2810
Web: www.abradilan.com.br
Κατάλογος και στοιχεία επικοινωνίας επιχειρήσεων – μελών του Συνδέσμου:
<https://www.abradilan.com.br/#/associados>
 - **INTERFARMA – Associação da Indústria Farmacêutica de Pesquisa (Βραζιλιανή Ένωση φαρμακευτικής έρευνας)**
Rua Verbo Divino, 1488, cj. 7A, 7º andar – Chácara Santo Antônio, 04719-904 – São Paulo/SP
Τηλ: +55 11 5180 3470
Fax: +55 11 5183 4247
Web: www.interfarma.org.br
Email: interfarma@interfarma.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <https://www.interfarma.org.br/associadas>
 - **ABIMO – Associação Brasileira da Indústria de Artigos e Equipamentos Médicos, Odontológicos, Hospitalares e de Laboratórios (Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Ιατρικού, Οδοντιατρικού, Νοσοκομειακού και Εργαστηριακού Εξοπλισμού)**
Τηλ: +55 11 3145-0490
Web: www.abimo.org.br
Email: abimo@abimo.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <http://abimo.org.br/associados/busca-por-associados/>
 - **ABIMED - Associação Brasileira da Indústria de Alta Tecnologia de Produtos para Saúde (Βραζιλιανή Ένωση Βιομηχανίας Υψηλής Τεχνολογίας Προϊόντων Υγείας)**
Al. dos Maracatins, 508 - 3ºA, CEP 04089-001, Indianópolis, São Paulo - SP
Τηλ: +55 11 5092-2568
Web: www.abimed.org.br
Email: abimed@abimed.org.br
Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <https://www.abimed.org.br/Associado>
 - **FBH – Federação Brasileira de Hospitais (Βραζιλιανή Ομοσπονδία Νοσοκομείων)**

SRTVS Qd. 701 – Conj. E Nº 130 - Bloco 03 - 5º andar - Ed. Palácio do Rádio Asa Sul - Brasília - Distrito Federal / DF - CEP: 70340-901

Τηλ: +55 61 3322-3330

Fax: +55 61 3322-3440

Web: <http://fbh.com.br/>

E-mail: fbh@fbh.com.br

Κατάλογος συνδέσμων – μελών της Ομοσπονδίας: <http://fbh.com.br/associacoes/>

- **ANAHP – Associação Nacional de Hospitais Privados (Βραζιλιανή Ένωση Ιδιωτικών Νοσοκομείων)**

Rua Cincinato Braga, 37 - 4º and, Paraíso - São Paulo – SP, CEP: 01333-011

Τηλ./Fax: +55 11 3253 7444

Web: <http://anahp.com.br>

Email: contato@anahp.com.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <https://www.anahp.com.br/associados/>

- **ABIFINA - Associação Brasileira das Industrias de Química Fina, Biotecnologia e suas Especialidades (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας, βιοτεχνολογίας και συναφών κλάδων)**

Av. Churchill 129 SL 1112, Centro, 20020-050 Rio de Janeiro, RJ

Web: www.abifina.org.br

Email: info@abifina.org.br

Τηλ: +55 21 3125-1400

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <http://www.abifina.org.br/associados.php>

- **ABIQUIM – Associação Brasileira da Indústria Química (Βραζιλιανή Ένωση χημικής βιομηχανίας)**

Av. Chedid Jafet, 222, Bloco C - 4º andar Vila Olímpia, São Paulo, 04551-065

Τηλ: +55 11 2148-4700

Fax: +55 11 2148 4760

Web: www.abiquim.org.br

Email: abiquim@abiquim.org.br

- **ABIFISA - Associação Brasileira das Empresas do Setor Fitoterápico, Suplemento Alimentar e de Promoção da Saúde (Βραζιλιανή Ένωση επιχειρήσεων φυτοθεραπείας, συμπληρωμάτων διατροφής και προώθησης της υγείας)**

Τηλ: +55 41 3254-3040

Web: www.abifisa.org.br

Email: abifisa@abifisa.org.br

Κατάλογος επιχειρήσεων – μελών της Ένωσης: <http://www.abifisa.org.br/quem-somos>